

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruska cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.— Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane pe-
tina enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 41.

Sobota, 21. maja 1932.

Leto VII.

V dobi divjaštva.

Strelji na Japonskem.

Čudna je današnja doba, ki pa je le posledica razvoja, zlasti kulturnega. Kulturni razvoj je šel v napačno smer, ne pa sporedno s političnim oziroma gospodarskim razvojem. Zato tudi današnja doba ne razume ustrojstva gospodarstva, ki potrebuje temeljito drugačne forme, kakor jo je, recimo, potrebovalo še pred petdesetimi ali sto leti. Problem vzgoje ni nikdar računal s tem, da se morajo narodi vzgajati v razumevanju gospodarske politike in socialnega življenja človeške družbe. Človek se ni naučil, videti v gospodarstvu garancije boljših socialnih razmer, ni se naučil, spoštovati v človeku sodruga, ki ima v človeški družbi enake dolžnosti in pravice, da si uči prav sedanja doba krize, kako silno važna je ta zavest. Človek se je učil spoštovati kapitalizem, junake, ki so diktirali brez narodov, junake, ki so bili gospodarji nad življenjem in smrtjo človeka. Še več se je učil: klečeplaziti pred raznimi begovi in krilaticami, da je lažje prezrl realna vprašanja življenja.

Kako silno škodljiva je bila ta vzgoja, dokazujejo dogodki križem sveta. Državnike, politike streljajo kakor zajce. Toda ne streljajo jih zaradi nasilstev, zaradi krivic nad narodom, ampak zaradi tega, ker so premalo nasilni. Žrtve strelcev so se preveč ozirale na javno mnenje, zato morajo pasti. Puhli in podkupljeni fanatiki pomagajo imperialističnemu kapitalizmu, ker se čuti ogroženega, da bi obdržal gospodstvo nad svetom. Narodi zahtevajo spricho visoko dovršenega kapitalističnega reda nujne reforme, več soodločevanja ali demokracije v gospodarstvu v interesu vsega človeštva. Kupljeni fanatiki, nacionalistični in fašistični pa nasprotno zahtevajo celo izločitev sedanjega vpliva narodov na potek gospodarstva oziroma gospodarske politike. In narodi dero za temi fanatiki kakor ovce za mesarjem, če jim ponuja soli.

Značilno za psihozo današnjih dni je, da prehaja fanatični kapitalistični servilizem bolj in bolj v divjaštvo, ki ne more samo predsednikov vlad in republik, ampak tudi preproste člane družbe, če govore o pomenu demokracije in o pravicah članov človeške družbe. Razumljivo je, da je socialna beda in kriza marsikomu zmešala pojme, da vidi v gorjenjih fantomih rešitev. Razumnemu, pametnemu človeku se seveda kaj takega ne more pripetiti.

V teh zmedah zavedni delavci prav lahko spoznajo zmisel svojega dolgoletnega delovanja v strokovnih, kulturnih, gospodarskih in političnih organizacijah. Zavedno delavstvo vseh dežel tvori danes nepremagljiv jezik proti tej nesrečni poplavi. Delo delavskega gibanja, ki ima za seboj milijone organiziranega, izobraženega, treznega delavstva, se pritisku s strani nasilnežev dejansko nikdar ne bo vdalo. Zavozeno kulturo človeštva pa bo moglo in more spraviti na pravi tir le organizirano in zavedno delavstvo.

Mi pa v dobo divjaštva ne pojdemo!

Prekinjenje diplomatskih odnosov med Mehiko in Perujem je nastopilo, ker peruanska vlada dolži mehikansko, da podpira peruanske komuniste.

Bratovske skladnice pred anketo.

Sanacija naj se izvede na račun delavstva. — Rudarske starostne in podpore za nezaposlene naj se znižajo, prispevki pa zvišajo.

V Beogradu se je vršila anketa o sanaciji bratovskih skladnic, ki so se je udeležili ministrstvo za rudo in šume, Delavske zbornice, centralno tajništvo Delavskih zbornic, delavske organizacije, bratovske skladnice in rudniški podjetniki. Vzrok ankete je, da imajo bratovske skladnice vedno manj dohodkov in več izdatkov, ker narašča nezaposlenost v rudarstvu. V zmisljivo proračunskega pooblastila za 1932/33 naj bi se podpore znižale za 30 odstotkov. Prispevki pa zvišali.

Anketa se je vršila v beograjski Delavski zbornici. Na anketi je postavil tajnik delavskih zbornic dr. Živko Topalović predvsem naslednje zahteve: 1. zavarovati je potreba že pridobljene pravice rudarskega delavstva; 2. ohraniti se mora vsaj dosedanja višina podpor; 3. z jamčiti se mora avtonomija v upravi rudarskega zavarovanja in 4. z jamčiti se mora svobodno izvrševanje funkcij rudarjev v bratovskih skladnicah, ne da bi se jim bilo treba bati preganjanja od strani delodajalcev. Anketa je načelno sicer osvojila teze dr. Ž. Topalovića, merodajna pa bodo konkretna stališča v posameznih vprašanjih. Anketa se je nadaljevala.

Glavno, kar se nam zdi krivično pri tem vprašanju, je dejstvo, da se hoče sanacija izvesti predvsem na

račun delavstva. Rudarska industrija je imela zlate čase konjunktore, nabrala si je ogromne rezerve, toda kljub ponovnim zahtevam, da se bratovske skladnice sanirajo, se ni zgodilo nič temeljitega. Rudarska industrija je zbirala rezerve, izkoriščala rudarje in danes prihajajo zopet pred rudarje, danes v težki krizi, da naj bratovske skladnice sanira — delavstvo s svojimi žrtvami. Doba dobre konjunktore je bila primernejša za sanacijo; od čistega dobička naj bi kapitalizem odstopil drobtine, pa bi bile bratovske skladnice danes že sanirane. In pravično bi bilo, da bi se skladnice sanirale iz velikih dohodkov gospodarstva, ki so jih znosili rudarji v blagajne s svojim delom. To se pa ni zgodilo. Podjetja imajo rezerve, delavci nič in naj trpe škodo v svojem socialnem zavarovanju ter nosijo še nova bremena. Ni krivo delavstvo propada bratovskih skladnic, ampak kapitalistični kozmopolitizem.

Vprašanje bratovskih skladnic ne more biti pravično sanirano, dokler se to načelo ne prizna in ne izvede. Rudarsko delavstvo rado sodeluje pri sanaciji, toda krivično je, če se od njega zahteva samo žrtve, dočim koristijo sadovi dela drugim, ki nočejo vsaj proporcionalno sodelovati v korist socialno-političnih reform.

Borba na Madžarskem.

Absolutizem ali demokracija.

Na Ogrskem vlada že nad deset let Bethlenov-Horthyjev absolutizem. V vladi je danes samo ena stranka. Sedanji predsednik vlade grof Karoly ima proti sebi močno in radikalno opozicijo, ki pa se zaradi parlamentarnega poslovanja ne more uveljaviti. Kritika vladne politike je le deloma mogoča pri proračunski debati. Vprašanje pa nastane, ali bo Karoly volilno pravico reformiral ali ne, ali bo dal tajno volilno pravico in dalje, ali bo ukinil obsedno stanje, ki še vedno traja. Če tega ne bo storil, potem je prav verjetno, da bo Karoly odšel in prišel na njegovo mesto gospod grof Bethlen, ki je v veliki meri oče madžarskih razmer. Jasno pa je, da se neznosne arpadске razmere ne bodo več dolgo držale, ker se opozicija več in dobi-va vedno več moralne zaslombe doma in v inozemstvu.

Nevihla v madžarski zbornici

V soboto se je zaključila splošna razprava o proračunu v madžarski zbornici. Predsednik vlade je izjavil, da država nima prav nobene denarja za socialno skrb in ne aparata. Med tem Karolyjevim govorom je prišlo do prerekanj med socialnimi demokrati in vladnimi poslanci. Karoly je očital socialnim demokratom, da sami povečavajo nezaposlenost, ker odsvetujejo delavcem na kmetih podpisati pogodbe. (Jasno, s smešno nizkimi plačami. A brezposelnost je velika tudi brez teh pogodb. Op. ur.) Socialni demokrati so ugovarjali tej navadni izjavi in poslanec Payer je zaklical v dvorano, da more tako govoriti samo skrajno omejeni predsednik vlade. Na te besede so poslanci vladne večine navalili na socialne demokrate, pri čemer se je vnel pretep. Socialni demokrati so na to korporativno zapustili zbornico.

Dimitrije Mihajlov umorjen.

Makedonstvujušči se pobijajo med seboj.

V nedeljo se je vršil v Sofiji kongres makedonskega komiteja. Načeloval je predsednik prof. Dimitrije Mihajlov. Mihajlov je skušal posredovati v sporih med Makedonci, a se mu poizkus ni posrečil. Zvečer po seji je bil Mihajlov zavratno ustreljen na sofijski ulici. Umorili so ga nedvomno protogerovisti. Morilci so v noči pobegnili. Vlada, ki deloma sodeluje po posameznih ministrih z Makedonci, pa nima odločnosti in ne

volje, da bi preprečila pobijanje državljanov med seboj. S tem ubojem se bodo razmere med Makedonci še bolj zaostrele in ubojev ne bo konec.

Vzgoja mladine?

Mussolini s knjigo in puško.

V Rimu je imel na vseučiliško in srednješolsko mladino duce Mussolini nagovor z balkona Palazzo Venezia. Slavil je fašistično revolucijo in poudaril geslo »knjiga in puška«. Ob teh besedah je dvignil z eno roko knjigo, z drugo pa puško. — Seveda je puška navdušila študente.

Vojna ali mir?

Razburjenje v Rusiji zaradi umora japonskega predsednika vlade.

Predsednik japonske vlade je postal žrtev nacionalistično-fašistične zarote. Zarotniki niso zadovoljni s premirjem v Sanghaju in hočejo vojno v Mandžuriji nadaljevati, kar kaže, da vojna nevarnost še vedno pretili. Generalštabni šef rdeče armade pravi, da je umor japonskega ministrskega predsednika povzročil v sovjetski uniji silno razburjenje. Umora v Tokiu in Parizu sta v zvezi, ker sta bila oba izvršena iz istega motiva. Ne japonski ministrski predsednik in ne Doumer nista bila prijatelja vojne proti Rusiji in zaradi tega sta morala umreti.

Nevarnost na daljnem vzhodu je silno narasla. Sovjetska diplomacija bo storila vse, da se sporazume tudi z novo japonsko vlado. Nikjer v sovjetski Rusiji ne želimo vojne. **Bodoči tedni pa bodo že pokazali, če bodo diplomati ali pa vojaki imeli zadnjo besedo v Mandžuriji.**

Žal, če bi prišli na krmilo zakulisni možje morilcev, najvplivnejše generalske rodbine iz južne Japonske, tedaj ni pametnega moža, ki bi mogel zadržati japonske generale od neumnosti, ki jih bodo delali ob sovjetski meji.

Japonske oblasti so zaprle okoli 20 častnikov zarotnikov.

Podunavske države naj se same konsolidirajo.

Najnovije francosko stališče.

V nedeljo je imel v Dijonu shod francoski delegat v Društvu narodov, v katerem je poudarjal, da se Francija trudi za gospodarsko in politično organizacijo miru. Nekatere države se upirajo temu, tako dve državi organizaciji Podunavja. Francija naj da pobudo, da se podunavske države same sporazumejo in izvedejo organizacijo.

Velikega pomena, je rekel Boncour, je tudi razorožitvena konferenca, ki mora doseči vidne uspehe. Če bi ta konferenca ne dosegla uspehov, bi to pomenilo, da so mirovne določbe o razorožitvi ukinjene ter bi imela zlasti Nemčija pravico, da se prične zopet oboroževati.

Glede reparacij pa meni Boncour, da bi bilo krivično, če se črtajo in bi se s tem francoskim državljanom, ki plačujejo davke, odvzel ta dohodek. Boncour pa prepušča to skrb finančnikom.

Trije tedni avstrijske vladne krize.

Koncentracijsko vlado

vseh meščanskih strank hočejo imeti vse avstrijske meščanske stranke. Zediniti se pa ne morejo glede kandidatov. Kriza že traja tri tedne in se že prav resno bavijo s sestavo manjšinske, še rajši pa uradniške vlade. Vse stranke so se zaklele, da ne marajo sodelovati v močno socialnodemokratsko stranko. Zakletev pa utegne biti prenačljiva, ker bo politična moč socialne demokracije še naraščala, dočim je vpliv meščanskih strank že pri zadnjih volitvah močno padel. Zapomnijo si naj, da je bojkot dvorezno orožje.

600 milijonov.

Država ima že 600 milijonov predujma pri Narodni banki. Po zakonu o Narodni banki dobi lahko država tam tudi predujme v časih, ko ne prihaja dovolj denarja od davkoplačevalcev za njene tekoče posle. Ta predujem pa ne sme prekoračiti gornjega zneska. Zanimivo je bilo čitati po ukinitvi nemških reparacij izkaze Narodne banke, 100 milijonski avans države, nato 200 milijonski, 300 milijonski in sedaj pa že 600 milijonov. Sedaj je avans izčrpan. Imamo maj in je pričakovati večjih in dalekosežnejših ukrepov vlade v smeri boljše likvidnosti državnih blagajn. Z večjim prihodom predpisanih davkov ni računati. Državno računovodstvo stalno poroča, da dohodki davkarjev padajo, tudi ministrski svet se je pri zadnji seji že s tem pečal in nekaj sklepal. Finančni minister je izjavil, da se denar pod nobenim pogojem ne bo tiskal in da tedaj inflacije ne bo.

Ta tudi ni lahko mogoča, ker bi se v tem slučaju moral spremeniti zakon o stabilizaciji dinarja, znižati bi se moralo zlato kritje in za diferenco natiskati novcev. Zadnje francosko posojilo je vezano na to višino zlate poslaga in bi bilo treba za to dovoljenje posojilodajalca. Tudi ni priporočljiv tak izhod iz zgolj narodno-gospodarskega vidika. Inflacije tedaj toliko časa ne bo. Nekaj je pa treba nujno storiti v svrhu olajšanja denarne krize, ki postaja za vse že prav neprijetna. Razen inflacije je tedaj še naslednji izhod:

1. Zunanje posojilo na dolgo amortizacijsko dobo z malim letnim odplačevanjem in ugodno obrestno mero. Zato je seveda treba primernega jamstva.

2. Prisilno notranje posojilo, ki bi pa likvidnosti ne povečalo in

3. zakon, s katerim se sekvestri- ra in deloma tudi odvzame premoženje vsem, ki so zanesli svoj denar v inozemstvo, in so s tem svojo domovino hudo oškodovali, za slučaj, da ne vrnejo denarja v dobi štirih mesecev po izidu zakona.

Zadnje sredstvo je radikalno, bilo bi pa gotovo najbolj uspešno.

Četudi je kriza vsesplošna in svetovna, nastopa ona vendar v premaganih državah preje nego pri zmagovalcih. Mi smo zmagovalci, dobivali smo skozi 11 let nad 1 milijardo letno vojne odškodnine od Nemcev in Bolgarov, in vendar se nas je lotila kriza skoro istočasno kot premaganih držav. Čim bi prišel denar, naložen v inozemstvu, zopet domov, je likvidnost na vsej črti zopet vpostavljena.

Trgovci bi boljše plačevali svoje fakture, kmet bi lažje prodal svoje blago in država bi točno kasirala svoje davke. Avans bi v najkrajšem času izginil iz mesečnih izkazov Narodne banke in delovnemu narodu bi šlo vsaj deloma boljše nego mu gre. Tudi zaupanje v denarne zavode bi se popravilo.

More biti tedaj edino ta želja in zahteva vseh narodno-gospodarskih činiteljev:

Mesto novega denarja je treba takoj spraviti star denar nazaj v državo, in to za vsako ceno.

Ošlak Josip.

Zedinjene države proti komunistom.

Zedinjene države nameravajo izdati zakon, po katerem izženo vse tuje komuniste iz Unije. Praktično bo težko delo.

Nacionalistična vojaška diktatura na Japonskem?

Na Japonskem ni lahko sestavljati novo vlado. Vojska je namreč popolnoma neodvisna in v vlado more stopiti kot vojni ali pomorski minister samo oni, s katerim se strinja vojska, to je generaliteta. Nacionalisti in vojaštvo zahtevajo boj proti Kitajski in Rusiji, civilisti ministri se pa boje prevzeti veliko odgovornost. V tem pogledu torej ni kompromisa in ne bo mogoče sestaviti civilne vlade, če se naziranja ne izpremenijo. V vlado ne bi vstopil noben general, če ga ne delegira vojska, ker bi ga sicer takoj ubili. Po japonsko pač.

Medverska moritev v Bombayu.

Nad 60 smrtnih žrtev zaradi verskega fanatizma.

V Bombayu v Indiji imajo poleg Gandhijevega nacionalističnega gibanja še druga gibanja in prepire, ki so morda gospodarskega značaja vendar se pa izražajo v medsebojnih pobojih zaradi verskega nasprotstva. Dne 16. in 17. t. m. je trajala prava bitka med Muslimani in Indi v Bombayu. Tako krvavih bojov med verskimi fanatikami na obeh straneh novejša zgodovina ne beleži. Z obeh strani se je pričela borba za pomoritev nasprotnikov, požiganje hiš in oropanje malih trgovin. Ob belem dnevu so pobijali na ulicah ljudi in jih razmesarili z nečuvno surovostjo. Prava borba se je šele začela, ko je policija posredovala sicer z vso odločnostjo in brutalno, ni pa bila v stanju preprečiti boja. V bojih je bilo pobitih in ubitih nad 60 oseb, ranjenih težko pa okoli 800. — Ubo- ga Indija! Kdaj boš kulturno napredovala? Angleški kapitalistični imperialisti so očitno širili poldru- go stoletje v Indiji izkoriščanje, ne pa civilizacijo in kulturo.

je bilo 600 potnikov in 500 mož po- sadke.

Sovjetska vlada izjavlja, da smatra sovjetska diplomacija za svojo dolžnost, da se z Japonsko sporazume. Nihče v Sovjetski Uniji ne želi vojne, vendar bodo prihodnji tedni pokazali, če bo imela zadnje besede diplomacija ali armada. V slednjem slučaju bo vsak sovjetski občan na daljnem vzhodu nadome- stil enega vojaka in vsaka hiša se bo spremenila v trdnjavo. Na letošnje orožne vaje so bili izjemoma vpokli- cani štirje letniki.

Japonski vojaški krogi igrajo pri sestavi nove vlade odločilno vlogo. Dosedanjemu ministru za notranje zadeve Suzuki-ju je poverjena sestava nove vlade pod pogoji, da se bo nova vlada brigala predvsem za kmetijstvo in da bo v mandžurskem vprašanju energično nastopala.

V Belgiji je vlada odstopila radi narodnostnega prepira med Flamci in Valonci, zlasti radi jezikovnega vprašanja v šolstvu.

Doma in po svetu.

Politika male antante. Čeho- slovaški zunanji minister dr. Beneš se je ustavil na poti iz Beograda v Budimpešti, kar znači, da Čehoslo- vaška išče ožjih stikov z Madžarsko.

Minister dr. Kramer, ki se je zdravil v Pragi, se je vrnil domov in je v četrtek zopet prevzel ministr- ske posle.

Generalni ravnatelj državnih že- leznice upokojen. S kralji ukazom z dne 17. maja je bil upokojen gene- ralni ravnatelj drž. železnice v Beo- gradu. Ravnatelj g. Šreplovič je častni predsednik »Zveze Jugoslo- vanskih nacionalnih železničarjev«, kjer ima tudi mnogo vpliva.

Nov občinski svet v Beogradu. Beograjski občinski svet je dobil novo zastopstvo. Dosedanji občinski svetniki, med drugimi tudi ss. Kre- kič in Ilić, pa so bili razrešeni svojih dolžnosti. Za novega mestnega na- čelnika je imenovan g. Milan Petro- vič, za podnačelnika pa Viktor Kr- stič in Dobr. Bogdanović.

Kipar Fran Berneker je v ponde- ljek po kratki bolezni preminul. Ro- jen je bil v Leheni pri Slovenjgrad- cu 4. oktobra 1874. Tepel se je na- darjeni umetnik vse življenje za svo- jo eksistenco, dasi so vsi priznavali njegov umetniški talent. Ljubljanski občinski svet se je za županovanja dr. Periča na iniciativo socialistov bavil z idejo, da mu občina preskrbi potrebni atelje, toda nasprotniki, ki so občinski svet razgnali, so ta na- črt preprečili. Mnogo umetniških kip- ov in alegorij je ustvaril pokojnik. Spomenik Primoža Trubarja poleg Narodne galerije (Narodnega doma) v Ljubljani je njegovo delo in go- tovo najlepši spomenik v Ljubljani. Dve leti sem je bil Berneker pogod- beni profesor na Tehniški srednji šo- li v Ljubljani.

Za usta in zobe dnevno par kapljic bla- godiščnega Fellerjevega Elsaftuida v koza- rec vode, to je užitek in obenem tudi preiz- kušena zaščita proti mnogim obolenjem gr- la in vratu, proti hripi itd. Poskusna stekle- nica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 ve- liki specialni steklenici 62 Din franko pri lekarnariju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatr 383, Savska Banovina.

Dr. Pfrimer je izstopil iz avstrijskega hajmatšuca. Znani pučist dr. Pfrimer, ki je lani priredil v Av- striji znani ponesrečeni puč in bežal potem v Maribor, je dne 8. t. m. po- slal hajmatšucu izjavo, da izstopa iz organizacije, ker dela ta v zadnjem času velike politične napake in je tik pred razpadom. Štajerski hajmatšuc izgubi z njim korajžnega voditelja v besedah, a ne prav duhovitega v dejanjih, kakor je pokazal lanski nje- gov poizkus.

Avstrijska vladna kriza še ni re- šena. V kombinirani listi ministrov ni nobenega velenemca več. Proti imenovanju dr. Rintelena, štajerske- ga deželnega glavarja, za ministra zunanjih zadev imajo politični krogi tehtne pomisleke, ker se je dr. Rin- telen precej kompromitiral v lan- skem heimwehrske puču in pa pri znanem poizkusu tiskanja čeških bankovcev, takoj po vojni.

Kongres češke socialnodemokra- tične mladine se je vršil 14. in 16. maja v Pragi, ki se ga je udeležilo nad tisoč delegatov in veliko število strankinih funkcionarjev, poslancev in minister dr. Derer. Ob tej priliki so se vršile razne svečane prire- ditve.

Fašistične surovosti v Berlinu. V dveh slučajih so fašisti klicali zdrav- nika ponoči k bolniku na dom. Ene- ga so pretepli na poti k bolniku, dru- gega pa takoj v hišni veži. Prvega zdravnika so morali odpeljati v bol- nico. — Civilizacija v Nemčiji torej lepo napreduje.

Brez strokovnih organizacij ali proti njim! Višji župan Wilde v Schönebergu izjavlja: Strokovne or- ganizacije so marsikomu očitno tu- je, toda ne smemo jih podcenjevati. V resnici so strokovne organizacije središče gospodarskega življenja; velik pomen imajo. Brez njih ali pro- ti njim se ne da v delavskih vpraša- njih ničesar učinkovitega storiti.

Herriot je izjavil, da bodo njego- vi radikalni socialisti v bodoči vladi na vsak način prevzeli zunanje mi- nistrstvo, ki bo nadaljevalo politiko, začeto leta 1924 na sledečih teme- ljih: varstvo mirovnih pogodb, utr- ditve mednarodnega razsodišča in postopna razorožitev pri zadostni varnostni garanciji. Kar se tiče no- tranje politike, bodo potrebne neke- reforme, predvsem za zaščito soci- jalno šibkih slojev. Vladne koalicije s socialisti ne bo, ker stavijo baje preveč radikalne pogoje.

Zasliševanje morilca francoskega predsednika, Gorgulova, vedno bolj dokazuje, da ni imel nobenih stikov s Sovjeti, ki jih je smrtno sovražil, temveč da je bil emigrantski nacio- nalistični fantast.

Francoski potniški parnik »Gerge Philipper« na morju zgorel. Vozil je po Rdečem morju iz Adena. Na od- prtem morju je izbruhnil na parniku požar, ki ga je kmalu vsega objel. Na SOS klice so mu hiteli na pomoč en sovjetski, en francoski in en an- gleški parnik, katerim se je posreči- lo rešiti 650 oseb. Približno 90 jih je zgorelo, mnogi so poskakali v mor- je, kjer je kar mrgolelo morskih psov. Parnik se je potopil; na njem

Angelo Cerkvėnik:

ROSA.

(Povest.)

31

— Ali ne veste še tega? Tobaka- rica, tobakarica! Saj sem jo dobro poznala. V tobačni tovarni imam neko prijateljico... to se pravi: ne- ko znanko, ki stanuje v naši hiši, veste... Hotela bi mi pač biti prijat-eljica, ampak jaz...

— Razumem, razumem.

— No in ta znanka mi je pravila, da sta svoj čas skupaj delali. Potem med vojno... Saj veste, med vojno so si vse takšne tičke znale poma- gati... Vrže ti desno oko sem, levo tja, obleče si krilo čisto ob riti, o ti moj ljubi Bog, krilce nad kolena, da se ji vidijo spodnje hlačke... in vse je tako napeto... Marija se nas usmili revnih grešnikov. I no, saj ve- ste sestra: oficir je pač oficir! Vse mu je dobro: tobakarica, princesa, pomivalka!

— In, in? Kako se je zgodilo?

— Pravijo, veste, pravijo, da se

je zatelebal vanjo neki madžarski polkovnik.

— V takšnega slona? Tisti Madžar je moral biti slep in gluhi.

— Saj sem tudi jaz tako rekla. Menda je pozneje nekaj dobila, ne- kaj malega, drobčkanega, veste... Obe sta se zahihitali.

— Pa je prišla v vojaško pisar- no. Tisti polkovnik je menda prego- voril njenega sedanjega moža, da se je z njo oženil. Njen mož je bil tedaj oficir pri njegovem polku. Za na- predovanje in denar... Da, da, dan- današnji svet! Jezus in Marija!

— Potem pač! Tobakarica osta- ne pač tobakarica!

Tanja je bilo zelo težko ranjena. Prva krogla ji je predrla pljuča, druga pa ji je tako občutno ranila levo oko, da je obstajala resna ne- varnost za oko.

Bila je pri zavesti.

Rosa je pokleknila k postelji in jo poljubila.

— Tanja, jo je poklicala, Tanja moja mala!

— Rosa!

Tanjin glas je bil tih, mrtvaško slaboten, ves otroški.

Rosa bi bila najraje na ves glas zajokala.

— Kako vam je, Tanja, kako se počutite?

— Reci mi ti! Umrla bom in bom srečna. Tako bom srečna, Rosa ljubljena.

— Saj ne boš umrla, Tanja! Ne smeš umreti.

Rosa je odhitela na pošto in od- dala dr. Springerju brzojavko. Za- prosila ga je, naj pride čim hitreje v Ljubljano, ker sta težko bolna mož in najljubša ji prijateljica.

Springer se ni obotavljal. Prihod- nji dan zvečer je bil že v Ljubljani. Zmajal je z glavo.

— Ljuba sestra Rosa, saj dovo- lite, da vas še vedno tako kličem, to nista najtežja primera med obolenji, ki so mi bila kdaj poverjena, da jih ozdravim, a odkrito vam priznam, da se mi je marsikatera operacija, ki je bila videti čisto nenevarna, pone- srečila, klavarno izjalovila. Bojo je skoraj sigurno zgubil glas, le čudež bi mu ga mogel povrniti.

— Poskušajte, gospod doktor, tako zelo vam bom hvaležna.

— Zdravnik sem, sestra Rosa.

— In Tanja?

— Bomo videli... jutri... čez osem dni.

Molče sta stopala po temni cesti ob Ljubljani, vsak v svoje misli pogreznjen.

— Kako se je vse to zgodilo, se- stra Rosa?

Rosa mu je vse povedala. Ome- nila je celo svojo najnepomembnej- šo misel, ki je menila o njej, da je v kakšni — čeprav — rahli zvezi s to tragedijo. Med pripovedovanjem sta prišla domov.

Dr. Springer je še vedno poslušal in molčal. Prižgal si je pipo in si grel roke v kaminu.

Molk.

— Sestra Rosa, mnogo prepa- metni se mi dozdevate za to dobo in za okolico, v kateri živite.

— Prepametna?

— Da, prav tako kakor Krist! Zanj bi niti današnji čas še ne bil, kaj šele tedanji!

Francozi ne zaupajo Nemčiji.

Nemčija je zrela za diktaturo?

Notranjepolitični dogodki v Nemčiji so povzročili v Franciji jako živahno polemiko. »Journal« pravi, da so vsi francoski opazovalci v tem edini, da ne razumejo Nemčije. Nihče ne ve, kaj hoče Nemčija. Ravnotežje med desnico in levico je skoro zenačeno in kancler Brüning vzdružuje svoj položaj le s pol diktatoričnimi ukrepi in pa z uslugami napram desnici. Odstop vojnega ministra Grönerja ne pomeni nič drugega kakor dejstvo, da je moč desnice v Nemčiji postala premočna. Brüning mora na pritisk desnice in generalitete rekonstruirati svojo vlado in težko je uginiti, s kakšnimi nalogami generalitete in desnice bo prišel na lausansko reparacijsko konferenco. Pričakovati je, da pride v Nemčiji po lausanski konferenci do diktature, vojaškega direktorija, ki ga bo vodil general Schleicher. Direktorij bo vladal brez parlamenta. V vladi bo morda Brüning kot zunanji minister in še par civilistov. Posle vlade pa bodo vodili uradni državni tajniki. V splošnem pa gre za oblast Hitlerja ali pa Hohenzollerna v reakcionarnih vrstah. Brüning je danes le slepo orodje vojaške kamarile kakor tudi Hitler.

Tako pesimistično naziranje prevladuje v francoskem nacionalističnem časopisu. V levičarskem časopisu pa opažamo vsekakor več optimizma. Predvsem pravi to, je potrebna v Franciji sestava levičarske vlade, ki prihiti Nemčiji na pomoč v boju proti reakciji. Tako pravi dalje »Quotidien«, da so v Nemčiji republikanske sile še vedno dovolj močne. Pri Kappovem puču smo videli, kako silno močno orožje je splošna stavka, ki jo lahko prirede samo te. Radikalni list »Republique«, tudi priznava moč nemške demokracije, vendar pa je, pravi, Nemčija povsem zrela za diktaturo, ki se utegne preprečiti le s pomočjo Francije. Levičarska vlada bo namreč opustila politiko negativnega nacionalizma, ki je naš pogin. Potrebujemo politiko napredka, bodočega razvoja, ki jo mora Francija zasledovati že iz avtoritativnih razlogov svojega ugleda.

Iz teh francoskih razmotiranj o položaju v Nemčiji je razvidno, da je tudi francoska javnost prepričana, da bo v Nemčiji delavstvo oziroma socialna demokracija vodila borbo proti vsakršni diktaturi do skrajnosti. Zakaj diktatorski generali in Hohenzollernci ter Hitlerjev fašizem ne smejo nikdar premagati močne republikanske demokracije v Nemčiji. Tu bo torej nemška socialna demokracija vršila najvažnejšo civilizacijsko in kulturno misijo.

Ljubljana.

Resna beseda prirediteljem delavskih prosvetnih večerov v Ljubljani. Delavski prosvetni večeri, ki jih prirejata »Svoboda« in »Zarja«, so že postali nekaj, brez česar bi marsikdo od stalnih posetnikov težko shajal. Vršijo se ob sredah in nudijo marsikaj, kar je dobro in potrebno. Poleg stvari, ki jih človek najde tudi drugje (pevske in koncertne točke), imajo ti večeri v svojem sporedu, zlasti zadnje čase, tudi stvari, ki so neka posebnost. Poleg predavanj s pomembno vsebino se izvajajo govorni zbori in deklaracije socialnih pesmi, kar daje večerom pravo obilje delavskih kulturnih stremeljenj. Polagoma postajajo večeri to, kar po vsej pravici morajo biti, namreč delavski. Toda, kdor pazi na vse dogodke pri teh prireditvah, mora nehoti priznati, da je zlasti tam, kjer se to najmanj pričakuje, mnogo, mnogo tega, kar bi ne smelo biti. Kot stalnega posetnika in navadnega delavca me najbolj neprijetno dirne na teh večerih tisto neprestano poklanjanje šopkov, ki se vidi že neizogibno, a vendar nima z delavsko prosveto prav nobenih stikov. To je tipična purgarska navada, ki bi jo delavstvo ne smelo poznati. Saj vem, da sodelujoči niso bogato honorirani, toda s šopki tudi nič ne pridobijo. Hvaležna publika itak vsakogar nagradila s ploskanjem in zahteva ponovitev, s šopki so pa veliki stroški brez potrebe, ki nimajo druge vrednosti kot da se posuše. V teh časih pa razmetavanje gotovo ni na mestu. In tiste rože kvarijo miselnost prirediteljev, ki hoče biti delavski. V našem delavskem gibanju imamo nešteto ljudi, ki so že dovolj žrtvovali za delavsko kulturo, a shajajo brez purgarskih rož! Naj to ne bo kot napad, ampak kot opozorilo, s katerim se marsikdo strinja. — Stalni obiskovalec.

Ljubljanska Glasbena Matica je ob binškošnih praznikih slavila 60-

L. V.:

Delavski oder „Svobode“ v Ljubljani.

Uprizoritev Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegove pravice« v operi. — Nova inscenacija. — Govorilni zbor.

Zgodbo o hlapcu Jerneju in njegovi pravici je napisal Ivan Cankar in takorekoč v leposlovno obliko oblikoval Karl Marksov manifest. Z njo je živo pokazal vsemu delovnemu ljudstvu, vsemu proletarijatu, kakšna je njegova pravica in kako se mu ta pravica deli. Takšna je, »kakršno so ustvarili tisti, ki so mogočni«. Štirideset let je delal, gradil, ustvarjal, oblikoval, a ko bi se rad oddahnil, legel v zapeček in užival mirno in pokojno sad svojega štiridesetletnega dela in znojja, tedaj pa mu reče nekdo, ki še ni ničesar ustvaril in naredil, naj vzame svojo torbo in gre. Štirideset let je hlapcu Jerneju novi lastnik bogastva vrzel v kot.

In šel je hlapec Jernej, da poišče pravice tam, kjer se jo izreka. Pri občinskem predstojniku, pri sodniku, pri cesarju, pri župniku... In čudo prečudo, povsod so mu povedali, da takšne pravice ni. Je drugačna, takšna, kakršno so uzakonili mogočni. In tej pravici se je treba pokoravati, jo ceniti, se po nji ravnati...

Strašna trpkost je v tej zgodbi, strašno prokletstvo, viseče nad človekom, izrečeno tiste dni, ko je hotel človek okusiti in pozdraviti sad Spoznanja in Življenja. Angel z ognjenim mečem je stal pred vrati vrta in nikdo, ki so mu bile roke žuljave in čelo znojno, se ni smel dotakniti tistega sadu. In v dolgi dobi preteklih tisočletij se je uzakonjala pravica, ki je govorila hlapcu Jerneju: »Vzemi svojo culo in pojdi!« Pravica, ki govori še danes vsem hlapcem Jernejem.

Zgodba, ki jo je napisal naš Ivan Cankar, je pa šla po svetu in vsem govorila o pravici, ki jo išče hlapec Jernej. In to zgodbo so natisnili v vseh jeziki: angleškem, italijanskem, francoskem, nemškem, poljskem, ruskem... kdo bi vse naštel! Ta zgodba je stopila tudi na gledališke odre in zaživela na deskah, ki pomenijo svet. To zgodbo so oblekli tudi v glasbeno obleko in kot opera bo s svojimi akordi klicala po pravici, ki so jo ustvarili mogočni in po pravici, ki jo iščejo hlapci Jerneji.

In to zgodbo bo uprizoril v ponedeljek, 23. maja 1932, ob 20. uri, tudi delavski oder

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Toda to določilo zopet ni prisilnega značaja in se torej lahko zastopnik s službodajalcem pogodi, da sme sprejemati nagrade ali provizije tudi od tretjih oseb, s katerimi sklepa kupčije za službodajalca, ali jih posreduje, in da službodajalec zahteva ugasne prej, kot v treh mesecih ali treh letih. Če se stranki tako pogodita, potem seveda ne velja drugačno, gori navedeno določilo §-a 225 o. z.

Dospelost provizije. (§ 227)

Provizija dospe, t. j. mora se izplačati najpozneje tedaj, ko se izvrši o njej obračun. Če odstavek 3 § 222 pa določa, da pridobi službodavec kaj plačila.

Obračunava pa se provizija, ako ni drugače pogojeno, vsaj ob koncu vsakega kletarskega četrtletja za posle, ki so se v tem času izvršili. Najmanj vsako četrtletje torej zapade tudi v plačilo provizija za v tem času izvršene posle.

Vsa provizija pa zapade in se mora obračunati ob prestopu službe, četudi se je to zgodilo pred potekom četrtletja.

Obračun za provizije, ki so vezane na pogoje, n. pr. da se izplačajo, če v določenem roku dobava ni bila osporavana, morajo biti obračunane najpozneje v enem mesecu potem, ko je postala pravica do provizije za vsako kupčijo brezpogojna. Tudi čen v mesec torej službodajalec tudi obračunov za takšne kupčije ne more zavlačevati, če so bili pogoji izpolnjeni. Tudi to določilo je prisilnega značaja.

Nagrade — remuneracije. (§ 228)

Kdor ima pogojeno začasno (povremeno) ali drugo nagrado, bilančno ali novoletno, ali božično, ali za počitnice dvojno plačo in podobno, ima pravico zahtevati to nagrado tudi tedaj, če službeno razmerje preneha prej, kakor zapade pravica do te nagrade. Službodajalec mora potem plačati del te nagrade v znesku, ki odgovarja razmerju že odslužene dobe. Novoletno nagrado n. pr. mora službodajalec plačati v polovičnem znesku, če je službeno razmerje prenehalo s koncem junija, ali v četrtinskem znesku, če je služba trajala samo do konca marca. Te pravice službodajalec ne more s pogodbo utesniti in delojemalec se ji ne more odreči niti do polovice, ali manje ali več, ker je določilo prisilno.

Dopust.

Alli imajo naši delavci pravico dopusta?

Ob izdajanju novega obrtnega zakona je bilo splošno razširjeno mnenje, da določa

letnico obstoja. Navzočih je bilo tudi precej tujih gostov, ki so se tudi zanimali za politične in socialne razmere v Jugoslaviji. Jako živahno zanimanje za te stvari smo opazili med Čehoslovaki, ki so po vplivu velikega filozofa Masaryka jako kulturni in socialno čuteče vzgojeni. — Ob tej priliki je bila v veliki dvorani Narodnega doma prirejena glasbena razstava.

»Svobode« v najnovejši obliki gledališke umetnosti z govornim zborom v ljubljanskem opernem gledališču.

Delavski oder »Svobode« je s svojo umetniško močjo pokazal že nekaj umetniško na višini stojičih predstav. Otroci tovarn in obratov, otroci dela so pri delavskem odru uresničevali svoje umetniške talente, ustvarjali in oblikovali. Pokazali so to v Golouhovi »Krizi«, v Tolstojevem »Vstajenju« in v Gorkega »Na dnu«, da ne govorim o manjših umetninah. Pri delavskih prosvetnih večerih je govorni zbor delavskega odra »Svobode« prodril na celj črti in pokazal najnovejše pridobitve v gledališki umetnosti, to je, kolektivno je oživel pesem in ji dal meso v rokah oblikovalca režiserja — v prejšnji dobi Bratka Kreita in Franja Petreta. — Sedaj je zasukal rokave in se poglobil v umetniško oblikovanje in ustvarjanje iz delavskih moči režiser Ferdo Delak, človek, ki si je po srednji Evropi takorekoč ogledal ljudske odre in delal na proletarskih odrih in prireditvah uspešno in tako nabral odličnih izkušenj.

Stopil je k delavskemu odru v Ljubljani in se postavil pod geslo tega odra »Ne več človek z osebno usodo, nego človek kot skupnost, kot kolektiv.« ter rekel:

»Cankarjev »Hlapec Jernej in njegova pravica« naj zaživi v vas in izpregovori veliko besedo o pravici.«

In delavski oder »Svobode« se vadi, se oblikuje in v ponedeljek, 23. t. m., ob 20. uri bo pokazal na odru opernega gledališča v Ljubljani pred natlačenim gledališčem, kakšne umetniške moči so v njem in kako mnogo je v njem resničnega doživljanja.

Zato, kdor le more, naj pride. Dogodek ni vsakdanji in Ljubljana še sploh ni videla tega in kaj podobnega, kakor bo 23. maja ob 20. uri v opernem gledališču. Vstopnice se dobe v prostorih Strokovne komisije za Slovenijo v Ljubljani.

Bodimo »MI«.

Pripis: Kaj pa Jesenice, Celje, Ptuj, Maribor, Trbovlje, Varaždin, Zagreb?... Da, tudi na teh odrih delavski oder »Svobode« tekoma te sezone uprizori v Delakovi režiji »Hlapca Jerneja in njegovo pravico«.

Maribor.

Številni samomori. V zadnjem času so se v Mariboru izvršili zopet številni samomori. Dan za dnem prihajajo vesti: X je danes ob tej in tej uri skočil z državnega mosta v deroče valove Drave. Vzrok samomora ni znan; K. pa je napravila konec svojemu življenju s tem, da se je zastupila z ocetovo kislino, zopet neki drugi se je ustrelil itd. Tako se glasi brez konca ta žalostna kronika. Nepravilna bi bila trditev, da se vsi ti številni samomori izvršijo radi bede, gotovo pa je tudi, da je med samomorilci veliko število takih, ki so predčasno samovoljno končali življenje, ker so omagali pod težo razmer v borbi za kosček kruha. Pozimi je sicer mestna občina organizirala s pomočjo strokovnih organizacij pomožno akcijo ter tako vsaj deloma olajšala bedno stanje številnim revnim občanom. Ko pa so dajatve pomožne akcije prenehale in se tudi ni uresničila nada, da bo spomladi boljše, ko se bo pričela gradbena sezona, so številni brezposelni obupali nad življenjem. Vzroke pogostih samomorov je torej iskati v tem. Ti žalostni pojavi se bodo omejili šele takrat, ko bodo številne sicer delavoljne roke dobile zopet zaposlitev ter za življenje potrebni zaslužek. Merodajni faktorji naj se torej zavedajo, da je v tem pogledu pomoč nujna. Nuditi pomoč je pa mogoče le na ta način, da se takoj prične z gradbo javnih naprav. Občina, banovina in država so dolžne, da v tem oziru čimprej nekaj ukrenejo.

Sveži grobovi. V torek, dne 10. t. m., je bil pokopan na pobeškem pokopališču poročnik tuk. garnizije Miroslav Milojković iz Aleksinca. — V Studencih pa so v sredo, dne 18. t. m., zagrebli 73 letnega s. Andreja Artingerja, uslužbenca drž. žel. v pok. Preminuli je bil zaveden delavec ter dolgoletni naročnik delavskega lista »Volksstimme«.

Razglasitev voj. razporeda. Kakor prejšnja leta se vrši razglasitev razporeda obveznikom tudi v tek. letu. Razglasitev razporeda je določena na dan 22. maja 1932 z začetkom ob 7. uri zjutraj ter traja nepretrgoma do 6. ure zvečer in sicer na travniku vojaškega vežbališča na Teznu ob vsakem vremenu.

Štefan Falež, ki je bil pred meseci pri tuk. okrožnem sodišču obsojen na smrt radi roparskega umora, je po svojem branilcu vložil priziv proti obsodbi. Kasacijsko sodišče v Zagrebu pa je te dni priziv zavrnilo, pač pa mu je spremenilo smrtno kazen na dosmrtno robijo.

Otvoritev kopalne sezone na Mariborskem otoku. Minulo nedeljo se je na Mariborskem otoku zopet pričela kopalna sezona. Obisk kopališča je bil v nedeljo in na binškošni ponedeljek zadovoljiv.

Tujski promet. V mesecu aprilu je potovalo preko Maribora 5729 tujcev, od teh 1904 Jugoslovancev, 1199 Čehoslovakov, 2007 Avstrijcev, 264 Nemcev in 312 oseb drugih narodnosti.

Izlet podružnice »Merkurja« v Mariboru. V nedeljo, dne 22. t. m., priredi tukajšnja podružnica »Merkurja« izlet na Pohorje. Zbirališče ob 5. uri zjutraj na Kralja Petra trgu. Vabijo se vsi člani, kakor tudi prijatelji društva, da se izleta udeležijo.

Vlomi. Te dni se je v Mariboru izvršilo več vlomov, med drugimi so neznani storilci vlomili tudi v blagajno tukajšnjega okrožnega sodišča, odkoder so odnesli okrog Din 1400.— gotovine.

Dr. Z. Matiašič ordinira zopet redno v Mariboru, Slomškov trg 6 (nasproti kavarni Käfer).

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Ptuj.

Naša esperantska prireditev dne 8. t. m. je dobro izpadla, kljub temu, da smo pogrešali one, ki si lastijo patent na izobrazbo in kulturo. Ne bo nas ustrašilo, ker se zavedamo, kakega velevažnega pomena je esperanto za človeštvo. Ta jezik je posebno za nas proletarce pač tudi sredstvo, s pomočjo katerega delamo za naš cilj in resnično svobodo,

PRAVA METODA.

uspešnega negovanja lepote počiva na uporabi takšnih pripomočkov, kateri se izdelujejo iz sestavin, ki medicinsko učinkujejo, kot so to: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito kože in Elsa-pomada za rast las (2 lončka brez daljnjih stroškov 40 Din), Elsa-mila lepote in zdravja (5 kosov franko 52 Din) pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrč 383, Savska banovina.

kakor je uvodoma povedal s. Domajnko. Sledila je deklamacija pesmi »la Kapelo«, katero je z ljubkim glasom deklamirala mala Milica Domajnko. Gdč. Zinka Žuran je pa lepo podala pesem »La Espero«. Nato je predaval g. Harkov, predsednik esp. kluba iz Ljubljane, o esperantskem gibanju po svetu in kake vrednosti je esperanto za svetovni mir. G. prof. Rakuša iz Maribora je govoril o esperantu kot kulturnem faktorju, ki ga danes priznavajo učejaki svetovnega slovesa; podčrtal je da se bodo oni, ki so bogati, lahko okoristili z izumom dunajskega učejaka, da bodo slepi izpregledali ter je skoraj neverjetno, da se ljudje genijalnega izuma dr. Zamenhofa, ki je izumil dragi nam jezik esperanto, tega bolj ne oprimejo, dasi učna knjiga malo stane. Ne da se pa kupiti znanja, treba se je učiti. To pa je mogoče vsakemu, ki hoče misliti. Na najvišjem forumu, pri Društvu narodov, se po dolgem trudu esperanto priznava kot enakovreden jezik »živim« jezikom. Zato naj esperantisti-idealisti v vsaki mali celici z vne- mo delajo še naprej za razširjanje esperantske ideje. Nato je gdč. Kautznerjeva iz Maribora zapela par esperantskih pesmic in s temi dokazala, kako mil in blagoglasen je ta jezik tudi v petju. Po končanem sporedu smo šli skupaj v okolico ter se ustavili v gostilni Šegula, kjer so esperantiste-goste pozdravili pevci »Svobode«. Njim kot tudi tamburašem gre hvala, da se je v veselem razpoloženju končala propagandna manifestacija prijateljev zelene zvezde, ki naj zasije vsem. — Vivu Esperanto!

Nevarno vasovanje.

Orožniki, policija in požarna bramba lovijo mirnega vasovalca — tragična smrt mladenci.

Zgodil se je ta žalosten dogodek v tokrek zvečer pred očmi večje množice občinstva.

Mladi, menda 19 letni, M. iz Hajdine je že dalje časa imel ljubavno znanje s kuharico trgovca Saria. Usodnega dne je imenovan malo popival, bil zvečer truden in ker bi moral biti že drugi dan v delu, se je nameraval še isto noč z vlakom ob 22.30 uri odpeljati, prej pa se je hotel malo naspiti v sobi svoje ljubice. Ona mu je to baje nerada dovolila, vendar ni bila prisotna, ko je njen delodajalec hotel v njeno sobo, ker je sumil, da se nekdo notri skriva. Ker je bila soba zaklenjena in se ni nikdo oglašil, je poslal g. S. po orožnike. Fant je iz sramu in strahu pred aretacijo, ki pa bi itak bila nedopustna, pobegnil skozi okno na streho. Za orožniki je prišla tudi policija, ki je pa še alarmirala požarno brambo. Pred hišo se je nabralo mnogo radovednežev, ki so opazovali čuden prizor lova za nevarnim človekom, ljubimcem, katerega pa so baje ljudje poznali in vedeli za kaj gre. Mladenci je še vedno čepel na strehi in celo rekel: »Kaj me gledate, kaj hočete od mene, pustite me.« Ko pa je videl, da se je nek gasilec priplazil za njim na streho, je splezal po strehi naprej, pri čemer mu je spodrsnilo in je padel z višine strehe na ulični kamen, kjer je obležal s polomljenimi udmi ter kmalu nato izdihnil.

Kakor čujemo, bo o stvari uvedena obširna preiskava, o katerem izidu bomo še poročali. Gre za mlado življenje, ki je končalo na tako tragičen način.

Danes 19. t. m. ob 17. uri smo pokopali nesrečnika, pridnega človeka za katerim žalujejo stari in sočustvujejo vsi drugi, ki se pa tudi zgražajo, da ta nesrečnik, čeprav kristjan, ni bil deležen cerkvenega pogreba ali vsaj pokropitve jame... Dva duhovnika sta spremljala nedavno uglednega meščana Osterbergerja, kateremu se je omračil um, ker to upravičuje tudi samomor... — Za nas je merodajno, da je bil mladenci pošten človek, vse drugo pa je po-

stranskega pomena. Vsem mislečim ljudem pa priporočamo, da iz tega izvajajo konsekvence in naj se cerkvenega pogreba odrečejo prej, preden bi ga jim odrekli drugi.

Se strinjamo!

Celje, dne 18. maja 1932.

O sredstvih za odpravo gospodarske krize in z njo zvezane brezposelnosti je delavska časopisje, zlasti »Delavska Politika« že mnogo pisala. Na tozadevnih anketah je bil ta predmet od vseh strani prelet, a na žalost izgleda, kakor da je vse pisanje in govorjenje bob ob steno. Na zadnji anketi, ki jo je sklicala Delav. zbornica v Ljubljani, je bilo ugotovljeno, da celo javne institucije naročajo celo vrsto materijala iz inozemstva, ki bi se ga dalo skoro za isto ceno naročiti doma.

Spodaj prinašamo zopet tako zadevo, ki kaže, kako malo je upoštevano govorjenje in pisanje delavskih zastopstev in da se bo treba resno zamisliti, kaj naj v bodoče storimo. Če niti socialne institucije ne računajo s stvarnimi opomini in ne začno z drugačno gospodarsko politiko.

Da ne bomo govorili na dolgo in široko, pričujemo pismo podružnice kovinarjev iz Celja, naslovljeno na Središnji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu v zadevi naročil materijala za centralno kurjavo za njegovo novo palačo v Beogradu. Pripominjamo, da se s stališčem celjskih kovinarjev popolnoma strinjamo in izjavljamo, da ne bomo dovolili, da se molče obide ta zahteva.

Pismo se glasi:

P. n.

Središnji urad za zavarovanje delavcev
Zagreb.

Podpisana podružnica Saveza metalških radnika Jugoslavije v Celju je izvedela od tukajšnjega Dopolništvu Delavske zbornice, da nameravate za svojo novo zgradbo v Beogradu nabaviti lito-železne radiatorje za parno kurjavo iz inozemstva. Znano vam bo, da izdeluje radiatorje iz jeklene pločevine tukajšnja domača tvrdka A. Westen, o katerih Vas moremo zagotoviti, da so po svoji kvaliteti še boljši kakor so lito-železni. Poleg našega članstva, ki te radiatorje izdeluje, so njihovo prvovrstno kvalifikacijo ugotovili tudi nepristranski inženirji in baš radi tega se je za nabavo odločil tudi ljubljanski Pokojninski zavod za svoj nebotičnik.

Delavstvo te tovarne je zavarovano potom ljubljanskega OUZD pri Vašem zavodu in bi bila nepopravljiva napaka, če bi se v istem času, ko mora tovarna vsled pomankanja naročil omejevati svoj obrat, naročilo blago iz inozemstva in to slabše blago, kakor je domače in če bi to storil socialni zavod, ki od taistega delavstva pobira svoje prispevke.

Prosimo vsled tega, da predložite zadevo prvi seji novo imenovane Vaše uprave, na katere člane se bomo obrnili s prošnjo, da naš predlog podpro in osvoje.

Z odličnim spoštovanjem

Savez Metalških Radnika Jugoslavije,
podružnica Celje.

Podpisi.

Podpisano Dopolništvo Delavske zbornice se v polnem obsegu pridružuje temu predlogu.

Štampiljka — Podpis.

Za tiskovni sklad so nabrali ob priliki poslovnega večera »Svobode« v Kranju, katerega je priredila podružnica sodrugom, ki so odšli k vojakom, Din 30.—. Iskrena hvala!

Tudi Ti

se moraš zavedati, da čas hiti. Ali si v tem mesecu že pridobil »Delavski Politiki« novega naročnika? Opozori na to dolžnost tudi svojega prijatelja! — — —

Delavski sport.

Gostovanje SK »Svobode« Maribor v Voitsbergu.

SK »Svoboda« Maribor, ki v zadnjem času prav lepo napreduje, se je za binokotne praznike odzval prijaznemu povabilu bratskega delavskega sportnega kluba »ASK Voitsberg« ter odigral dve prijateljski tekmi v Voitsbergu v Avstriji. Pri tem gostovanju se je mariborskim Svobodašem prvič nudila prilika spoznati, kako pojmujejo inozemski delavski klubi idejo delavskega sporta. Ze na kolodvoru v Voitsbergu je bilo moštvo »Svobode« nadvse pristrčno sprejeto od številnih sodrugic in sodrugov. S. Rozman je imel krasen pozdravni govor, s. Eigner pa je došle goste pozdravil v slovenskem jeziku. V imenu SK »Svobode« se je tamošnjim sodrugom zahvalil s. Vidovič, nakar so si Svobodaši v spremstvu domačinov ogledali mesto, kjer so jih prebivalci istotako prijazno sprejeli. V nedeljo popoldne se je vršila ob ogromni udeležbi občinstva prijateljska tekma med moštvom obeh klubov, ki je končala s 3 : 2 v prid »Svobode«. Čeravno je bila igra ves čas živahna in odprta, ni bilo opaziti nobene surovosti. Sportniki delavskih klubov se dobro zavedajo, da je tudi nogometno sredstvo, ki služi skupni delavski ideji. — Zvečer se je v neki tamošnji nabito polni dvorani vršila v čast gostom dobro uspeša prireditve. Tudi ob tej priliki so »Svobodaše« pozdravili številni zastopniki društev. Zlasti globok utis pa so napravili govori tamošnjega župana s. Steinerja, dalje podžupana s. Blümel-a in pa govor s. Eignerja, ki je govoril slovensko; nato se je vršila dramska predstava, ki je bila na višku. — Drugi dan, v ponedeljek, se je vršila zopet tekma, kjer je zaslužno zmagal ASK Voitsberg v razmerju 4 : 2. Le prehitro je minul čas in zopet je velika množica sodrugov in sodrugic spremljala naše »Svobodaše« na kolodvor, odkoder so se ob navdušenem vzklikanju »Freundschaft-Družnosti« odpeljali proti Grazu. V trajnem spominu bodo ostale našim sportnikom lepe ure, ki so jih preživeli med sodrugom v Voitsbergu. V kratkem bo v Mariboru gostovalo moštvo ASK Voitsberg, na kar delavstvo že danes opozarjamo.

Lepi uspehi SK Svobode z Jesenic na Koroškem. O binokotih je sodelovalo nogometno moštvo SK Svobode na nogometnem turnirju, ki ga je priredil znani sportni klub KAC v Celovcu in katerega sta se poleg Svobode in KAC-a udeležila še SK Villach in pa SK Annabüchl (nekdanj Rapid) iz Celovca. Prvega dne sta nastopila para Svoboda proti SK Villach, kjer je zmagala Svoboda s 3 : 1 (2 : 0) in KAC : Annabüchl z rezultatom 4 : 2 (2 : 0). Ze ta dan je bil uspešen. Drugega dne bi morala nastopiti zmagovalca in premaganca. SK Villach pa je razočaran nad porazom odstopil od tekmovanja in tako sta igrala samo zmagovalca. Svoboda je pa imela ta dan 3 ranjene, od katerih pa dva sploh igrali nista mogla in je tako igrala z devetimi igralci, pa še od teh je bil eden bolj statist kot igralec. To tekmo je pa Svoboda sicer izgubila s 1 : 4 (1 : 1), vendar so Celovčani (KAC) priznali igranje Svobodašev in upoštevali okolnosti ter kljub porazu dodelili srebrni pokal SK Svobodi, ki je tako kot prvi nogometni odsek prinesel pokal na Gorenjsko. Našim vrlim sportnikom na Jesenicah, ki so med najbolj zavednimi delavskimi sportnimi klubi pri nas, in ki imajo res pojem o delavskem sportu, naše čestitke in želje k novim uspehom za delavski sport in delavsko telesno vzgojo, ki naj bo sredstvo za dosego ciljev delavskega gibanja. Ta namen delavskega sporta naj bi imeli tudi drugi naši delavski sportni klubi — v kolikor ga že nimajo — pred očmi. —st-

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE.	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna
cena
Din
Prodajna
cena
50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode uverili o resničnosti naših navedb,

Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Župujte svoje potrebnosti pri naših inserentih.

Velike bolezni

Epilepsija -- Krči -- Božjast -- Padavica!

Proti tem boleznim se je skozi 20 let najbolj obnesel dr. Schöfflerjev Epilipsen, enako tudi kot blažilno sredstvo proti nervoznosti in nespečnosti. Prospekte naročite pri apoteki sv. Stjepana, Mr. M. Fister, Osljek III h.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Vloge obrestujemo po 6 1/2 %

proti trimesečni odpovedi.